

Nar udbrudte borgerlige Krig imellem Carl og Sigismund, der tog Ende med det Slag, Kongen tabte ved Stång-Naen ved Vinköping den 25de Septbr. 1593. — Unegteligen see vi allerede af disse faa Antydninger, at det af Udgiveren berorte historiske Stof griber ind i og forbinder sig med den svenske Rigs- og Regenthistorie. Men den af ham meddeelte rige Kildejamling, der oplyser et Tidrum af neppe 10 Nar, lægger dog tillige for Dagen, at Finland ikke mangler Stof til en egen, og paa en Maade selvstændig indvortes Cultur- og Folkeshistorie, hvis objective Fremstilling af umiddelbare Kiilder og disses Bearbejdelse i kritisk videnskabelig Mand, er det Formaal, Forfatteren paa en ædel og værdig Maade har bebudet og gjort Mede for i sine Berord og Indledninger til den første Samling; men særdeles til dens 1ste Hefte. Det er hans Hensigt, at fortsætte Værket i 4 følgende „Hæfter“, omfattende Begivenhederne i Aarene 1597, 98 og 99; og i den 5te og sidste Samling saadanne „almindelige Forhold i Finland“, der oplyse Landets hele Tilstand og indre Forhold i bemeldte Nar, og overhovedet under Hertug Carls Styrelse. — Vi kunne ikke andet end ønske et med saa streng Grundighed anlagt, fra ægte videnskabelige Synspunkter udgaaet Foretagende en heldig Fremgang; og ønske en Forfatter, der har vist en saa patriotisk og videnskabelig Iver og Dybsrelse, (baade i sit Fædreland, og under flere Mars gientagne Rejser og Ophold i Stockholm, for at benytte det svenske Rigsarchiv) Leilighed til, ikke allene at fuldføre dette Foretagende, men ogsaa til fremdeles at bearbejde sit Fædrelands indre Historie, hvortil han har lagt umiskienkelig heldige Egenskaber for Dagen.

Literair Notice fra Finland.

Vi kunne med Hensyn til den næst foregaaende Artikel neppe mere passende udfylde dette Blad, end ved Meddelelsen om et bebudet literairt Foretagende, der baade vidner om den i Finland oplyvede Patriotisme, og om den forheiede nationale og videnskabelige Mand, der viser sig i en fra flere Sider agtværdig Stræben og Virksomhed. Den berømte Lærde, Professor og Bibliothekar ved Åbo Universitetet, **Henr. Gabr. Porthan** (f. den 9de November 1739, død den 16de Martz 1804) betragtes af hans Landmænd

ikke allene som „den fjerde Historiekrivnings Fader“; men som en Føstefader for al eiendommelig literair og videnskabelig Cultur i hans Fædreland. Samtidig med ham hidrøge to andre indfødte Lærere, den lovfyndige Calonius og Digteren Franzén (der siden kaldtes som Biskop til Sverrige) til at give Universitetet i Åbo Glæds. Man har allerede for nogle Aar siden samlet og udgivet disse to berømte Mænds vigtigste Arbejder; men savner endnu en Samling af Porthans mange og mangfoldige Skrifter og Afhandlinger af historisk, antiquarisk, philologisk, filosofisk og æsthetisk Indhold. Dr. Grönblad, hvis Arbeidskraft i de sidste 5 Aar især har været anvendt paa at ordne og registrere den for hans Fædrelands Historie vigtigste og umistelige Kilde, det Keiserlige Senats-Archiv for Finland, som indeholder 15 til 20,000 fra Sverrige 1810 udliveredede offentlige og administrative Documenter, Akter og Protocoller (hvorover Registraturen er bestemt at skulle trykkes) er imidlertid ved Siden heraf sysselsat med at forberede en Udgave af **Porthans samlede Værker**, i det Latinske og svenske Sprog, som man haaber at see fuldendt i en Tid af 3 Aar. Den er bestemt at skulle i tre Afdelinger indbefatte: 1) Porthans historiske Skrifter (der regnes at ville udgiere 120—130 Ark, fordeelte i tre Bind.) 2) Hans øvrige literaire, filosofiske og kritiske Arbejder, i et Par Dele, hver paa 30—40 Ark. 3) En udførlig Biographie og Charakteristik af Porthan, ved Udgiveren, tilligemed Udvalg af hans Brevverling, hvortil især en nylig funden Correspondance imellem denne Forfatter og hans Ven Calonius, fra Aarene 1793—1800, vil give betydelige Bidrag. Naar man betragter den Navnkundighed, den udmærkede Agtelse og vidt udbredte Anseelse, som Porthan vandt og efter sin Død har bevaret, ved den vidtstrakte Lærdom, i Forening med literair Dannelse, Kritik og Smag, hvormed han i 30 Aar virkede i Finland som Docent, Bibliothekar og Forfatter: da tør man vel ansee det her berørte Foretagende for det i videnskabelig Henseende vigtigste Udbytte, som den nærværende Generations friske, ungdommelige Begeistring og Virken for at fremkalde en egen Literatur i Finland, vil kunne bringe for Lyset af en foregaaende Slægts Lærdomsværker.
